

lui Patapievici. O parte din tezele de mai sus revin în *Despre idei și blocaje* (2007), subintitulată *O modestă propunere de a regândi cultura română pornind de la ce îi lipsește, fără a renunța la ceea ce, în aparență, îi prisosește*. Sensul ascuns al lungului subtitlu ar putea fi că lipsurile culturii noastre fiind reale, prisosurile sunt aparente. Eseiul are dreptate să constate că filosofi români n-au creat o școală și că o piață a ideilor filosofice n-a existat niciodată la noi. Mai mult, observația poate fi valabilă și pentru alte specialități. Nu mi se pare însă corectă explicația pe care o oferă și anume exclusivitatea la noi a unei „culturi generale” în detrimentul uneia de „specialitate” de tip occidental. Cultura generală nici nu e neapărat clădită pe literatură, cum susține H.-R. Patapievici, ci pe umanioare, așa că ea nu poate fi opusă filosofiei care face parte din nucleul disciplinelor umaniste. Teoria are și neajunsul de a fi sprijinită pe o ierarhizare a ideilor în funcție de logica ori de rigoarea lor: dar dacă ideile din științele exacte ar fi cu adevărat superioare celor emoționale, filosofia n-ar avea de

suferit de pe urma preeminenței culturii generale, ideile filosofice fiind mai degrabă înrudite cu cele din literatură și psihologie decât cu cele din fizică și matematică. În fine, nu mi se pare că lucrurile stau în Occident altfel decât la noi. În ce privește viața ideilor, întotdeauna și peste tot specialitățile s-au bucurat de mai puțină popularitate decât generalitățile. Cât privește piața ideilor literare, ea a fost mereu la noi, înainte de comunism, și din nou după 1965, bogată și chiar excepțională. E drept că filosofia n-a cunoscut niciodată acest regim. Poate că filosofi români nici nu-l meritau. H.-R. Patapievici nu e departe de o astfel de supoziție. Nici școala n-a ajutat filosofiei să pătrundă adânc, din anii formării lor, în conștiința tinerilor. Cred că explicarea precarității schimbului filosofic de idei în toată epoca modernă a culturii române este cu mult mai simplă și mai legată de împrejurări istorice, de protagoniști reali și de instituții, decât de opoziția pe care H.-R. Patapievici o stabilește în carte și încă într-o manieră pedagogică aproape pedantă.

RADU ALDULESCU

(n. 29 iunie 1954)

Optzecist atipic, întârziat (și-a publicat toate romanele după 1989, deși a avut, se pare, o tentativă nereușită mai devreme, dacă judecăm după eșecul protagonistului unuia dintre ele, scriitor el însuși, care a predat unei edituri o carte), **Radu Aldulescu e un realist-social ca Buzura și ca alți șaizeciști, în notă mizerabilistă, care n-ar fi trecut de Cenzură înainte (mediul din *Amantul colivăresei* nu e totuși străin de acela al deratizorilor din *Cel mai iubit dintre pământeni*)**. Apropiate, pe rînd, de proza lui Osborne și a „tinerilor furioși” (Dan C. Mihăilescu), de aceea a lui Céline (M. Zamfir), dar și de aceea a generației 2000, romanele lui Aldulescu nu se deosebesc unul de altul decât ca valoare. Mediul e peste tot acela al periferiei morale, fie cartierele noi ale Capitalei,

fie suburbiile vecine, de unde se recrutează înainte de 1989 marginalii și paraziții social, iar după aceea, cei dintâi îmbogățiți prin afaceri murdare. *Romanul Sonata pentru acordeon, cu care Aldulescu a debutat în 1991, e mai degrabă un tablou al Ferentarilor, cartierul bucureștean bine-cunoscut, de dinainte de revoluție, mai apropiat de acela al periferiei din Aderca decât acela din G.M. Zamfirescu. Gorkiene, personajele se recrutează din lumpenii locali, cizmari, mecanici, lucrători, camionagii, vânzătoare de gaz care se întorc frânți de la muncă, beau, petrec, joacă un joc de cărți numit copcică, se căsătoresc, merg la meciuri de box, fură sau violează. Din tablou, destul de mizer, însă cu o latură idealistă, nu lipsesc miliția economică, sechestrele și cazierile. Limbajul e crud idiomat. Sexualitatea e încă discretă. Mai constituit și interesant este *Amantul colivăresei*. Protagonistul este tipicul *bad boy* din romanul american, fugar de acasă, cu succes prematur la femei, gata oricând să sară la bătaie, necinstit, hoț, și care-și face viața praf în cele din urmă. Dacă ar avea un minimum de conștiință, am putea crede că-și asumă marginalitatea ca formă de protest. Însă el nu e un revoltat, ci un nesupus din instinct, care n-are nimic de-a face cu o societate care, în definitiv, îi tolerează destul de nepăsătoare ieșirea din rând. Nu e niciodată condamnat pentru parazitism, deși e parazitul perfect, care refuză munca, practică doar la ananghie și doar până când mult-puțina agoniseală îi permite să trăiască din nou fără să facă nimic. *Viața tinerilor mineri din Vocile nopții* reflectă mai bine precaritatea condițiilor de trai și de muncă din comunism. Nici Partidul, nici Securitatea nu-și fac apariția în *Amantul colivăresei*. Deosebirea cea mai marcată de romanul social publicat înainte de 1989 constă în promiscuitatea erotică. Lucru întrucâtva de așteptat după dispariția Cenzurii,*

cum am văzut și în alte multe romane postdecembriste. O vom reîntâlni și în celelalte romane ale lui Aldulescu, în care sexualitatea va îmbrăca toate formele. În *Proorocii Ierusalimului* a cărui acțiune se petrece în parte în străinătate (și asta este o *arie a timpului* românesc al anilor de tranziție), va fi excesivă și perversă, în scene de sado-masochism cu adolescenți, fără însă vreo semnificație literară. De altfel, ca și mulți dintre prozatorii contemporani, Aldulescu preferă tot mai des purul senzational de situații și caractere. Fugarii din *Eroii unui ținut de verdeață și răcoare* nimeresc, în tentativa lor de a trece granița, în Timișoara dată peste cap de decembrie 1989, se ascund la o călăuză, se bat pe stradă cu securiștii, profitând nu de serviciile bărbatului, ci de disponibilitatea sexuală a soției lui surdo-mute, ajung martori ai revoluției sau își pierd urma printre morții arși din ordinul dictatorului și așa mai departe. În timp ce în urechi îi răsună strigătul ucigașilor („omoară!”), unul dintre fugari răsfoiește unul din faimoasele *Omagii* și, Aldulescu, scriitorul nepublicat, ne oferă *in extenso* lista confrăților publicați, ei, în volumul cu pricina. În *Proorocii Ierusalimului* bate la ochi tratarea reportericească a evenimentelor din decembrie, apoi din piața Universității, alegerile și celelalte. În centrul acțiunii se află niște copii scoși clandestin din țară și transformați în cerșetori sau împinși să se prostitueze pe străzile Parisului. Un autor atât de viguros, în pofida realismului așa-zicând brut din *Amantul colivăresei*, temeinic cunoscător al mediilor zugrăvite și al limbajului idiomat, e furat în celelalte romane de mirajul unei realități excepționale în sine, din care însă nu mai știe să extragă esența artistică. Are dreptate Dan C. Mihăilescu să-l avertizeze pe romancier, considerat la un moment dat o revelație, dar decepționar ulterior, că primejdia îi vine din excesul calităților lui.